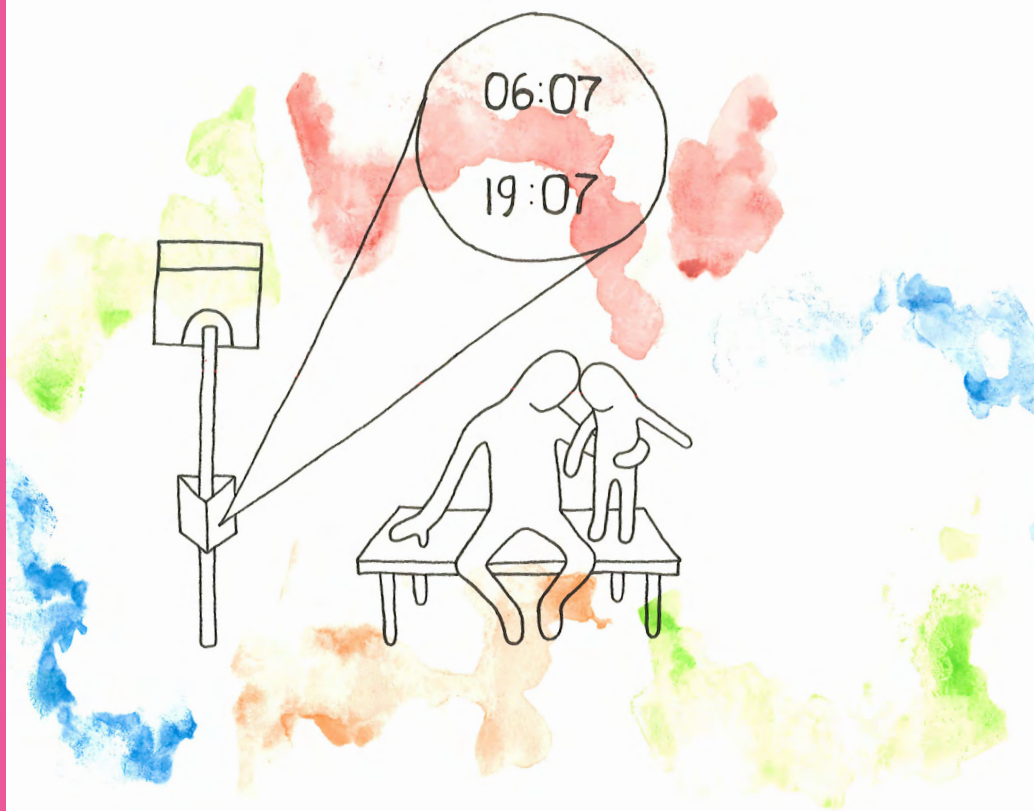

DUMPAD!

– Berättelser om aktiv medverkan till bosättning i annan kommun

INNEHÅLL

1. Inledning
2. Samira
3. Patience
4. Asma
5. Alexander
6. Zeinab
7. Om rapporten

Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun

Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun är när en kommun agerar på ett sätt så att en person med behov av ekonomiskt bistånd flyttar till en annan kommun. Detta utan att personen själv har uttryckt en tydlig vilja att flytta. Det finns fyra, ibland överlappande, grupper som är föremål för aktiv medverkan:

1. Nyanlända
2. Personer med missbruk eller andra sociala problem
3. Personer i behov av skyddat boende
4. Strukturellt hemlösa¹

Denna rapport lyfter röster från grupp ett och fyra.

Bosättningslagen:

Bosättningslagen tillkom 2016. Syftet med lagen är att alla kommuner ska vara med och ta ansvar för mottagandet av nyanlända som beviljats uppehållstillstånd.² Lagen syftar även till att förbättra de nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet. Genom bosättningslagen får kommuner nyanlända personer anvisade till sig. Kommunen är skyldig att ta emot den anvisade personen. Förenklat innebär det att kommunen har ansvar för en persons etablering inklusive boende och sysselsättning/försörjning under en tid och får statlig ersättning för detta.³ När lagen kom till uttalade regeringen att intentionen är att kommuner i så stor utsträckning som möjligt bör erbjuda permanenta bostäder, men att kommunerna vid behov ska kunna erbjuda boenden av mer tillfällig karaktär.⁴ I praktiken tillämpar kommunen bosättningslagen olika. En del kommuner erbjuder de anvisade boende i två år, medan andra erbjuder boende under en längre tid.⁵

¹ Statskontoret, *Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun – En kartläggning* (2020:19), s 17.

² Lagen omfattar inte personer som själva ordnat sitt boende under tiden de var asylsökande.

³ Proposition 2015/16:54 *Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända*, s 1 och 33.

⁴ *Ibid* s 18.

⁵ Kammarrätten bedömde i mål nr. 4155-18 att det inte strider mot bosättningslagen att erbjuda tillfälliga boenden.

Inledning

Den här rapporten lyfter fram fem röster från personer som bär erfarenheter av aktiv medverkan till bosättning i annan kommun. De som intervjuats riskerar eller har riskerat hemlöshet och bär erfarenheter av att under en tid i livet ha behövt stöd från samhället. Gemensamt är också att de på olika sätt upplevt att socialtjänsten har pressat, stressat eller på andra sätt påverkat dem att flytta till en annan kommun.

Generellt sker aktiv medverkan från kommuner i och kring större städer där bostadsbristen är stor till kommuner ute i landet som har lediga bostäder, men som ofta har sämre förutsättningar gällande exempelvis närhet till skola, arbetsmöjligheter och vårdmottagningar. När det gäller personer som anvisats enligt bostättningslagen är det ofta i brytpunkten, när kommunen inte längre får statlig ersättning för dem som anvisats, som en del kommuner utövar aktiv medverkan.

Det kan vara svårt att avgöra när en kommun utövar aktiv medverkan. Definitionen är bred och öppen för tolkning. Vad innebär det att en kommun agerar så att en person flyttar? Och vad innebär det att en person inte har uttryckt en tydlig vilja att flytta? Sociala Missionen ser klara fall där en kommun aktivt erbjuder en lägenhet på en annan plats i landet och inledningsvis betalar hyran, men där familjen inte kan försörja sig, och hänvisas till socialtjänsten i ny kommun. Samtidigt finns också många fall där det är mer otydligt. Är det aktiv medverkan när en person upplever ett hot om hemlöshet om hen inte flyttar från kommunen? Vem har tolkningsföreträde att avgöra om det förelegat aktiv medverkan, personen som är i behov av samhällets stöd eller kommunen?

Utifrån erfarenheterna från de människor Sociala Missionen möter är det tydligt att den press och stress som läggs på personer i behov av stöd från socialtjänsten är betungande för den enskilde. Maktobalansen mellan stödsökande och myndighet är stor. Vad en tjänsteperson kan mena är ett allmänt råd, kan av en person som är pressad att hitta boende till sin familj uppfattas som ett krav eller hot.

Kommunen sa bara att antingen flyttar ni eller så får ni bo på gatan.

Samira

Det finns behov av att tydligare definiera vad som är aktiv medverkan. Samtidigt är det viktigt att inte fastna i en diskussion om var gränsen för aktiv medverkan går, utan att se effekterna för de människor som drabbas. Den bild som träder fram ur denna rapportens berättelser är vilka allvarliga konsekvenser ett fyrkantigt system och arbetssätt får för människor och vilken skillnad flexibilitet i den enskilda situationen hade kunnat innebära.

Berättelserna i denna rapport visar på hur nyanlända under anvisningstiden i en kommun har börjat etableras i det svenska samhället. Genom att de har börjat få nätverk, vänner, studie- och praktikplatser eller arbete har de under några år börjat bygga upp en tillvaro i Sverige. Inte minst för de berörda barnen är två år eller mer på en plats en lång tid där skola, kompisar och trygga vuxna har etablerats. Flytten eller kampen att stanna kvar i kommunen blir väldigt slitsam. Den etablering som skett avbryts när familjerna tvingas bryta upp från den plats som varit deras hem de senaste åren och måste börja om från början på en okänd plats, med sämre utgångsläge genom att de inte längre har någon generell rätt till samhällsstöd. För nyanlända som ofta saknar svenskt körkort eller bil medför flytten därutöver ofta stora praktiska svårigheter, förutom att de tvingas lämna det hem och det nätverk de börjat bygga upp i Sverige. Genom aktiv medverkan till bosättning i annan kommun riskerar människor som under en kortare eller längre tid är i behov av samhällets stöd att bli än mer utsatta. För nyanlända som anvisats till en kommun under en viss tid riskerar aktiv medverkan att nollställa den etablering och trygghet som personerna lyckats bygga upp under sina första år i Sverige. Detta tvärtemot avsikten med varför de till en början anvisats till en kommun - för att få förutsättning till etablering.

Samira

Vi har tre barn som nu är tre, sju och elva år. Efter fyra år, när vi var tvungna att lämna vårt hem utanför Stockholm och flytta till Ångermanland så försökte vi presentera flytten som en positiv sak till barnen. Vi målade upp en fantasi och ljög lite kan man väl säga. Vi berättade att vi skulle flytta till en vacker plats och att det skulle finnas massa grejer och bla bla bla. Så i början var barnen glada över att vi skulle flytta till en ny plats. Men när vi kom fram, herregud! De bara grät och grät och grät för det fanns ingenting där.

Jag minns när vi först flyttade till Stockholm. Det var efter att vi fått uppehållstillstånd som kommunen utanför Stockholm gav oss en lägenhet. Barnen var så små då. De fick börja i förskola och så småningom började min äldsta son spela fotboll och gå på gymnastik. Min man var fotbollstränare. Barnen var väldigt glada när vi bodde här. De hade många kompisar som de ofta lekte tillsammans med. De trivdes bra i förskolan och skolan. När vi flyttade till Stockholm första gången tänkte min man och jag att vi skulle satsa på att utbilda oss. Men när det sen började bli problem med kommunen och boendet så fick vi avbryta studierna för att försöka hitta arbete.

Det började med ett brev efter tre och ett halvt år. Det stod bara att vi skulle flytta. Vi förstod inte varför. Det stod inte. Kommunen sa bara att antingen flyttar ni eller så får ni bo på gatan. När vi först kom hit sa kommunen att kontraktet till en början skulle vara tillfälligt men att det skulle bli permanent sen. Så blev det aldrig för oss.

Vi var på så många möten med kommunen. Hundratals känns det som. Till slut var vi alla så trötta på varandra. De bara pratade och pratade och sa att vi skulle lösa det själva. Det var samma sak varje gång. De hade en person som jobbade med sådana som oss. Hon sa att det kan vara lättare att få en lägenhet i Norrland än i Stockholm. Vi frågade om det fanns jobb och skola, men hon sa att boendet var viktigast. Kommunen gav oss förslag om att de kunde hjälpa till om vi flyttade till ett annat ställe. Men sen hjälpte de oss inte. När vi flyttade så hade vi inga pengar till att betala hyra. Vi gick till socialtjänsten på det nya stället, men de gav oss bara femhundra kronor. Hyran var 7 500 kronor. Det var jättetuftt.

Vi flyttade alltså och allt var nytt för oss. Det fanns ingenting. Vi kände ingen där. Barnen kände ingen. De var olyckliga. Om man jämför bussarna till exempel så var det svårare än i Stockholm. Det fanns bussar, men de gick inte så ofta. Vår dotter fick inte plats på någon förskola så hon var bara hemma. Min son fick vänta en månad innan han fick börja sin nya skola. Det var tuftt för honom. Han mätte inte bra och var ledsen. Varje dag som han kom hem från skolan hade han en dålig känsla i kroppen. Hela tiden sa han att det här kan inte bli som min gamla skola. Det fanns heller inget fotbollslag för honom där. Vi letade mycket men lyckades inte hitta något lag till honom.

Vid ett tillfälle behövde min man åka tillbaka till vår gamla kommun för ett möte. Barnen grät och sa ”pappa, snälla ta med oss

tillbaka hem”. De längtade hem mycket. När jag pratade med mina gamla vänner grät jag massor. Jag mätte inte bra. Det var svårt. Vi kämpade för att hitta jobb, vi kände ingen, lägenheten var inte bra, socialtjänsten ville inte hjälpa oss, barnen var ledsna och längtade hem. Det var en svår tid för mig.

Livet där uppe var jättetuftt. Jag ringde ofta till mina kompisar i Stockholm. Jag fick tips om ett arbete på en förskola i vår gamla kommun. Jag sökte och fick jobbet. Så då bestämde vi att vi skulle flytta tillbaka efter några månader. Jag trivs jättebra på mitt jobb. Jag har börjat studera till barnskötare och är snart klar. Då kan jag bli fastanställd. Svenskan är fortfarande svår men det är bra att jag kan studera.

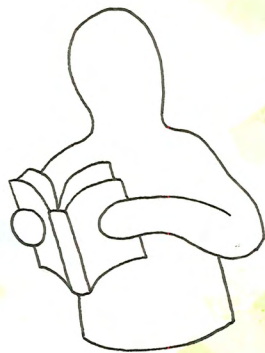
När vi flyttade tillbaka lärde vi oss att vi själva måste kämpa. Ingen kommer att hjälpa oss. Allt började från noll igen. Barnen behövde registreras i skolan, vi registrerade oss i skolan. Vi fick starta om med allt. Min man har tagit körkort. Vi kämpar hela tiden. Jag springer varje dag. Till förskolan och skolan för att lämna barnen. Sedan går jag till jobbet. Sedan går jag till min skola. Det

är mycket stress. Hämta barnen, laga mat, ta med till fotbollsträning, städa och göra i ordning. Stress. Vi måste kämpa. Vi är på bra väg nu. Men boendet är fortfarande problem för oss. Att flytta varje år, flera gånger, det är tuftt. Snart får vi ett vitt kontrakt, men det är också tillfälligt.

Min man har letat efter så många jobb. Vi frågade alla vi kände om de visste något och varje dag skickade vi ut kanske tjugo cv:n. Han fick aldrig några svar, bara ”tack för din ansökan”. Till slut fick han tips om ett jobb genom en kompis som kunde vara referens åt honom. Det är genom kontakter man får arbete i Sverige. Han jobbar där nu och får snart fast anställning.

När vi flyttade tillbaka ringde vi och lyckades få en reservplats så att vår son fick komma tillbaka till sin gamla skola, sin gamla klass, sina gamla kompisar och sitt gamla fotbollslag. Han var så, så glad. Jag var så glad när vi flyttade tillbaka och hur bra det blev för barnen. Jag bara grät och grät. Det var tårar av lycka. Barnen är så glada. Det gör mig lycklig. Det har blivit en läxa för oss. Aldrig mer att vi flyttar på barnen.

Patience

Det är min dröm att studera. Det har alltid varit min dröm. Längre kunde jag inte gå i skolan. Vi flydde från Kongo och bodde i ett flyktingläger i Uganda. Jag kunde inte studera där. FN hjälpte oss att komma till Sverige för fyra år sedan. Den första handläggaren vi fick på kommunen, hon var bra. Hon var ganska gammal och hon visste mycket. Hon brydde sig. Hon frågade mig om mina drömmar och jag berättade att jag drömmer om att en dag få studera på universitetet. Hon tyckte det var ett bra mål och hon hjälpte mig att hitta en skola. Nu läser jag på ett gymnasium. Det är en utbildning som både ger mig ett yrke och lär mig språket. Jag är snart färdig undersköterska. Men sedan behöver jag fortsätta läsa gymnasiekurser för att få behörighet att söka till universitetet. Förut drömde jag om att bli läkare men jag har släppt den drömmen. Jag är lite stressad över att jag är för gammal. Jag är 21 år och går fortfarande på gymnasiet. De flesta i Sverige i min ålder har tagit studenten. Nu är min dröm att studera till sjuksköterska i stället. Jag älskar att studera, men jag måste jobba snart också.

Min mamma klarar sig inte ensam. Hon har amputerat ett ben och är sjuk. Hon får yrselanfall och hon ramlar. Vi måste ta hand om henne. På natten behöver vi titta till henne. I början fick vi hjälp med boendet, men nu får hon bara matpengar. Och så får hon hemsjukvård och hemtjänst. Kommunen stressar oss och säger att vi måste flytta. Varje månad kommer det fakturor och påminnelser. Vi kan inte betala dem. Jag lämnar dem till kommunen men de säger att de inte tänker hjälpa oss. Vi blir rädda när räkningarna kommer för vi vet att vi inte kan betala. Vad kommer det att innebära för oss?

Mamma opererades för några år sedan. När hon var på sjukhuset ringde de mig och sa att vi måste flytta. De sa att de inte hade någon lägenhet att ge oss i kommunen längre. Men det fanns en lägenhet i Skåne. Vi kunde flytta dit. Och kommunen i Skåne skulle hjälpa oss med hyran så de. Jag vet inte om det stämde, att vi skulle få hjälp där. Jag sa till dem att om ni ska tvinga min mamma att flytta dit då får hon flytta ensam. Jag vägrar följa med. Om jag flyttar

måste jag avbryta mina studier nu när jag äntligen får gå i skolan. Jag stannar. Handläggaren sa att om jag stannar har jag ingenstans att bo och inga pengar till hyra. Jag sa att du är min mammas handläggare, inte min. Du kan inte bestämma över mig. Om jag måste sova på gatan är det upp till mig. Jag lämnar inte min utbildning. De sa till mig att jag inte kan stanna ensam i Stockholm. Det var inte som att vi egentligen sa nej till den där lägenheten i Skåne, men de tvingade oss inte att flytta dit. Min mamma hade inte klarat flytten. Hon hade inte kunnat bo ensam med sina hälsoproblem.

Vi fick ett annat kontrakt en kort tid av kommunen. De sa ett år. Men redan efter sex månader började de skicka brev om att

på en vårdcentral för att få medicin. Men det är problemet med lägenheten som gör mig sjuk.

Min mamma stressar mig också. Hon mår dåligt över detta med lägenheten. Men det blir svårt för mig. För jag behöver ta hand om henne och hjälpa henne. När jag ska plugga till ett prov och hon tar upp att vi behöver någonstans att bo, då stör det min koncentration. Det är svårt att lära mig något då. Man kan inte koncentrera sig när man känner mycket stress. Min lillasyster är arton år. Det är svårt för henne också. Ibland går hon inte till skolan för att hon mår så dåligt.

Ett problem för oss är att min mamma har haft så många handläggare. Först hade vi en som var bra, men hon gick i pension.

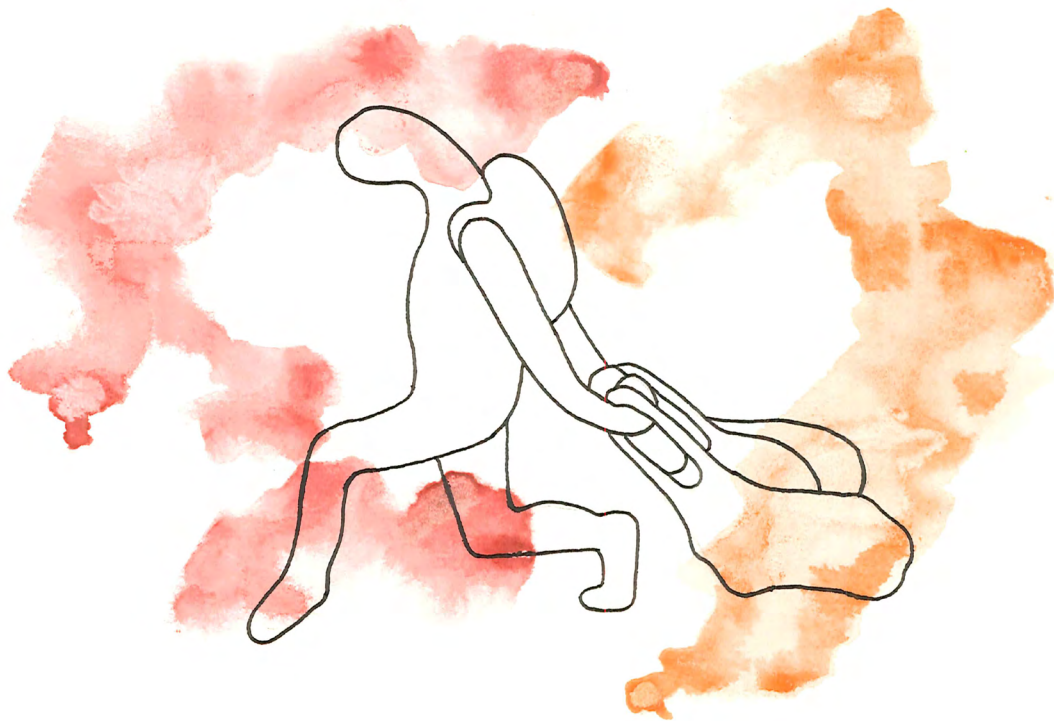
”När hon var på sjukhuset ringde de mig och sa att vi måste flytta.”

vi skulle flytta. Vi får inte bo där längre men vi gör det ändå. Vart ska vi ta vägen? De säger hotellhem, men min mamma är sjuk. Det skulle inte fungera. Det skulle dessutom bara vara ett litet rum. Nu har vi en bra lägenhet, men trots det kan jag inte sova. Hur skulle det vara på ett trångt hotellhem? Kommunen hotar oss med polis och att kronofogden ska komma. De har inte kommit än, men jag väntar på dem. När de kommer ska jag prata med dem och berätta om vår situation.

Det skapar så mycket stress. Jag vill inte tänka på det här. Jag vill framåt, jag vill få min utbildning. Men jag mår dåligt. I perioder gråter jag hela tiden, också i skolan. Jag har fått ont i magen av stressen. Jag har svårt att sova. När jag berättade det för handläggaren på kommunen fick jag en tid

Sedan kom en ny person och en ny person och en ny person. Hela tiden är det nya personer. De vet inget om vår situation och de kan inte svara på frågor. De säger bara att det inte vet eller inte kan hjälpa oss.

När jag tänker på lägenhet får jag ont i huvudet. Det är dyrt med lägenhet i Stockholm. Det kostar mycket pengar. Jag kan inte bara fokusera på det, jag måste studera och lära mig. När kommunen sa att de inte ville hjälpa oss längre tyckte de att jag skulle arbeta och tjäna pengar. Men nej. Jag vill utbilda mig först. Jag tänker mycket. Jag tänker inte bara här och nu, utan fem år, tio år fram i tiden. Utbildning, jobb, att få en egen familj. Barn. Jag har fått en chans och jag vill använda den.

Asma

Det har varit en väldigt smärtsam tid. Framför allt för barnen. För oss vuxna också, men barnen... De är barn.

Vi är flyktingar i Sverige och kom till en plats där vi fick hjälp och ett boende. Barnen gick i skolan och de trivdes. De lekte med grannbarnen på gården som var mellan husen. Vi som familj fick vänner. Började känna oss hemma. Svenska språket var svårt men vi började lära oss. Både min man och jag hade praktikplats. Sedan tog den där tiden slut. Kommunen sa att vi gärna får bo kvar i kommunen men de hade ingen lägenhet till oss. Vi fick komma på olika möten. Vi försökte förklara att vi förstår att vi behöver kunna klara oss själva så småning-

om, men att det är jättesvårt. Där vi bodde fanns det inte så många lägenheter att hyra och vi kunde inte köpa. Det var inte vi som valde att flytta dit, utan vi blev välkomnade till den platsen. Det är många som vill bo nära Stockholm och det är svårt att hitta boende där, jag förstår det. Från början hade vi kunnat bo någon annanstans. Det var inte så att vi ville bo just där. Platsen i sig var inte viktig förut, men sen var den ju det. Det var vårt hem. Barnens hem och deras skola och kompisar. Här fanns ju alla vi kände i Sverige. Vi visste att det var tillfälligt, men samtidigt trodde vi att det skulle finnas tid att hitta något annat. Helt plötsligt tog tiden slut.

“ Här fanns ju alla vi kände i Sverige. ”

Vi fick hjälp av svenska vänner som försökte prata med kommunen. Men det var samma svar. Vi kunde inte bo kvar och det fanns inget alternativ. En gång hade vi möte med kommunen. Hon vi träffade visade att det fanns en lägenhet till oss. Vi kunde flytta dit och de kunde hjälpa oss med hyran i början. Det var en plats jag aldrig hört talas om. Vi funderade länge men till slut sa vi okej. Vad hade vi för alternativ? Vi lyckades inte hitta en lägenhet själva. Våra vänner hjälpte oss mycket men de kunde inte lösa våra problem åt oss. Vi kunde inte bo på gatan.

In i det sista kämpade vi för att hitta något annat men det gick inte. Att hitta första handskontrakt går inte. Det finns många lägenheter att hyra i andra hand men de som hyr ut vill ha dubbla hyran eller mer. En del vill ha pengar under bordet. Vi klarade inte att lösa boendesituationen. Så vi sa ja till lägenheten kommunen hade hittat. Det var jättesvårt att berätta för barnen att vi var tvungna att flytta. De blev så ledsna.

Resan tog fyra och en halv timme. För att åka till det nya stället behövde vi byta tåg en gång och sista biten åkte vi buss. Jag hade så ont i magen av oro men försökte att inte visa något för barnen. När vi kom till lägenheten på det nya stället blev vi chockade. Jag orkar inte prata så mycket om det här men ingenting var förberett för oss. Vi trodde att

någon visste att vi skulle komma. Det var uppfattningen vi fick. Kommunen där vi bodde förut hade ju ordnat den här lägenheten till oss. Vi trodde att det fanns en plan. Men på det nya stället visste ingen om att vi kom. Det var kaos. Lägenheten var smutsig och det fanns inte alltid varmt vatten. När vi gick till socialtjänsten i den nya kommunen undrade de vad vi gjorde där. De ville inte hjälpa oss utan sa att vi skulle höra av oss till vår gamla kommun. Men vi kunde inte åka tillbaka för vi hade ingenstans att åka tillbaka till. Vi ringde till vår gamla handläggare för att be om pengar men då sa de att vi ju flyttat och att de inte kunde hjälpa oss.

Till slut fick vi hjälp på det nya stället. Barnen fick plats på förskola och skola men det var en smärtsam tid. Barnen var påverkade av allt. De saknade sina kompisar. Vi fick efter ett tag också hjälp av den nya kommunen att hitta en lägenhet som var mer okej inne i en liten stad.

Det är som sagt svårt att prata om. Vi har mött så fina människor i Sverige och vi vill inte behöva få hjälp av socialtjänsten. Vi vill arbeta och klara oss själva. Men det finns inte mycket jobb här där vi är nu. I Stockholm skulle vi nog hitta jobb men där finns ingen lägenhet. Också, ska vi flytta på barnen igen?

“

Jag överlevde på grund av min vän.

”

Alexander

Jag har bott på många platser i Sverige. Jag har varit här i femton år. Det tog lång tid innan jag fick uppehållstillstånd. Jag sökte asyl och fick först avslag, men senare fick jag rätt. Det var en lång process. Jag har stora hälsoproblem. Jag har både neurologiska och fysiska besvär. Jag kan inte gå längre. Det är mycket. Jag har varit med om saker i mitt hemland. Innan jag fick uppehållstillstånd hade jag inte rätt till vård så min hälsa försämrades mycket under den tiden på ett sätt som inte har gått att reparera.

På grund av hälsan kraschade alla mina planer. Jag har jobbat här och utbildat mig när jag inte längre klarade det jobb jag hade. Men nu kan jag inte arbeta längre. Det är mycket som har varit svårt men mest är jag tacksam nu. För nu har jag fått hjälp och mina svenska vänner har hjälpt mig så mycket. Också kommunen ger mig bra hjälp nu. Jag har fått en lägenhet och får stöd i det jag behöver hjälp med.

Jag har svårt att minnas hur det var förut eftersom jag mädde dåligt och en del minnen har jag inte fått tillbaka. Men det var en tid som var svår med boendet. Jag blev hemlös efter att jag haft tillfälligt boende i kommunen i några år. Alltså jag fick jag komma till den här kommunen där jag bor nu efter att jag fick uppehållstillstånd och jag fick en tillfällig lägenhet här. När kontraktet gick ut blev jag hemlös. Kommunen sa att de inte kunde hjälpa mig med lägenhet just här. De sa att de inte hade några lägenheter i den egna kommunen. De undrade om jag

ville flytta någon annanstans. De kunde hjälpa mig. Jag berättade för dem att jag inte kan flytta från kommunen. Jag har mina hälsoproblem som gör det svårt för mig och jag har vänner här. Jag har också barn som bor här. Jag känner ingen som bor på den andra platsen.

Det var mycket svårt och hälsan påverkades väldigt mycket. Men jag var inte ensam. Mina vänner i kyrkan stöttade mig mycket. Jag stannade kvar. Det var inte kommunen, utan det var mina vänner som hjälpte mig mycket då. Det är svårt att överleva om man är ensam. Jag hade inga pengar. Jag kunde inte jobba. Min hälsa psykiskt och fysiskt blev sämre. Men jag var inte handikappad då så jag hade inte rätt till stöd. Det var mycket lidande. Jag överlevde på grund av min vän. Jag fick bo hos honom. Men det var också svårt på grund av mina hälsoproblem som blev allt allvarigare.

När min hälsa försämrades hjälpte mina vänner mig att prata med kommunen och då reagerade de. Mina vänner hjälpte mig att få snabbare hjälp av kommunen. Jag fick förtur. De gav mig olika stöd och insatser. Först fick jag ett tillfälligt boende i servicehuset. Till slut fick jag en lägenhet. Jag bor här så länge jag vill. Nu är min hälsa så att jag behöver mycket stöd. Det tog lång tid innan kommunen fick alla intyg från läkare, men efter att de fick alla papper så har de hjälpt mig. Det tog längre tid än jag ville, men nu hjälper de mig. Nu är det lugnt och bra för mig.

“

Jag trodde vi skulle hyra en villa, men det var en sommarstuga. Det var mitt i vintern och oisolerat.

”

Zeinab

Jag flydde till Sverige för att få ett bra liv. Det var min man och jag och våra sex barn. Det heter att vi blev anvisade. Vi fick en lägenhet av kommunen utanför Stockholm där vi skulle få bo i två år. Lägenheten var fantastisk. Det var fyra rum och kök med två badrum.

Kommunen brukade bjuda in nyanlända till gruppinformation. Där fick vi veta att om vi hittade arbete och kunde försörja oss fick vi ta över kontraktet efter två år. Lägenheten där vi bodde skulle kunna bli vår.

Jag kämpade verkligen och jag klarade det. Jag försörjde vår familj. Jag är utbildad undersköterska och fick arbete som personlig assistent. Jag jobbade natt. Jag gick till jobbet klockan åtta på kvällen och kom hem klockan sju på morgonen. Jag sov fem timmar. Sedan gick jag till SFI. När jag kom hem lagade jag mat till min familj. Vi gick till kyrkan och lärde känna nya vänner. Vi hörde till. Vi kände oss hemma. Barnen gick i skolan och hade vänner. Min man var inskriven på arbetsförmedlingen och gick en utbildning med praktik. Han kände framtidshopp. Jag tänkte att vi skulle bo kvar i lägenheten i ett år eller så, sedan skulle vi kunna köpa en egen lägenhet. Vi var lyckliga.

Jag frågade kommunen om vi kunde ta över kontraktet nu när vi stod på våra egna

ben och jag arbetade. Då sa de att reglerna tyvärr hade ändrats och att det inte längre gick att ta över någon lägenhet. Jag gick dit flera gånger men de sa samma sak - att informationen jag först fått inte stämde längre. Sedan började kommunen skicka brev. Det stod att vi hade två månader på oss att flytta. Vi värdjade om att få lite mer tid. Försökte förklara att det är svårt att hitta en tillräckligt stor lägenhet så snabbt och att vi ju skulle klara av det om vi bara fick lite mer tid. Våra vänner i kyrkan försökte också hjälpa oss men det var som att prata med en mur. Jag kände mig så pressad.

Efter två månader tog kommunen alla nycklar. Hade vi gått ut hade vi inte kommit in igen. En av oss fick stanna hemma för att kunna släppa in de som gått ut. Vi ville så gärna stanna i kommunen, men vi hittade inget som funkade och kommunen sa att vill ni stanna här får ni hitta något, om inte är Sverige stort. Vi flyttade till en stuga trettio mil bort som hade en okej hyra. Jag var tvungen att säga upp mig och min man fick avbryta sina studier. Han skulle ha tagit examen två månader senare. På det nya stället fanns ingenstans där han kunde göra färdigt sina studier.

Jag trodde vi skulle hyra en villa, men det var en sommarstuga. Det var mitt i vintern och oisolerat. När det snöade var vi tvungna

att sopa bort snön från fönstren, annars läckte vattnet in. Det var så kallt. Vi fick kontakta vår gamla kyrka som köpte flera element till oss som de skickade upp. Vi bodde där i några månader men det fanns ingen skola för barnen och det var katastrof där.

Vår familj hade redan börjat splittras av flytten. Vår tonårsdotter som gick i gymnasiet ville inte följa med oss när vi flyttade. Hon rymde hemifrån. Hon gick till socialtjänsten och ljög och sa att vi inte behandlade henne bra. Hon omhändertogs. Även min äldsta son som var myndig stannade kvar.

I stugan var det hemskt. Jag pendlade till min dotter som fått en studentlägenhet av socialtjänsten. I vår kultur är det inte bra för flickor att bo ensamma så jag behövde lämna familjen för att stötta henne. Samtidigt bråkade min man och jag så mycket. Han skyllde allt på mig. Han sa att det var mitt fel att kommunen släppt oss eftersom jag fått jobb. Till slut skilde vi oss. Han bor kvar i en kommun trettio mil bort med vår tioåring. Jag flyttade tillbaka till Stockholm med de andra barnen.

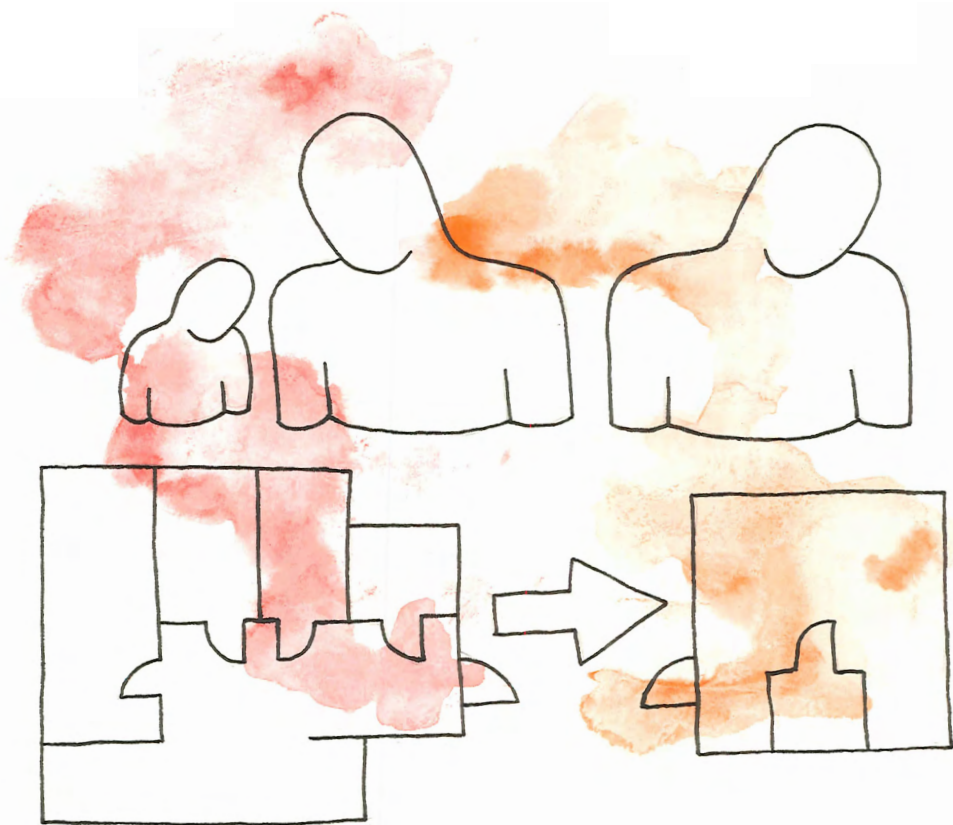
Jag hade först en lägenhet, men kunde inte betala hyran. Min gamla chef ville att jag skulle komma tillbaka, men jag kunde inte lämna barnen ensamma och arbeta natt. Sedan två månader bor vi på hotellhem och betalar 19 000 kronor varje månad. Det är omöjligt för mig. Det är ett enda rum och allt som får plats är madrasserna på golvet. Det går inte att röra sig där inne. Barnen går ut för att få andas, men det bor inga andra familjer där och på helgerna festas det och röks. Det är ingen trygg plats. Jag är så rädd

för att mina barn ska dras in i gäng. Jag är också så orolig för min mamma som är ensam kvar i Afghanistan. Alla mina syskon är döda och hon är ensam kvar med ansvar för två barnbarn.

Jag har alltid varit frisk och mått bra. Men nu. Jag får så ofta känslan av att min bröstorg ska brinna upp. Jag får hjälp av psykolog och läkare. Jag har kollapsat flera gånger och fått åka ambulans. Jag tar tabletter för första gången i mitt liv. Starka. De hjälper mig vara lugn. Jag vill att barnen ska gå i skolan. Min tonårsdotter har kommit tillbaka till mig, men måste gå upp så tidigt varje morgon för att pendla till skolan. Hon älskar skolan. Min sextonåriga sons skola ringde för ett tag sen och sa att han inte varit i skolan på två dagar. När jag frågade honom sa han att han varit på praktikplats för att hitta ett jobb och hjälpa mig. Det krossar mitt hjärta. Han är ett barn. Han ska vara i skolan.

Det hade kunnat vara så annorlunda om kommunen hade visat lite förståelse, inte hotat och pressat och tvingat oss att flytta akut. Om de sett vår situation och inte bara stirrat i sin regelbok. Om de bara hade gett oss lugn i några månader, då hade vi löst det. Vi hade ett helt liv. Ett bra liv. Vad har jag nu? Mitt liv blev förstört och min familj har splittrats. Jag säger inte att svenska folket är dåliga, men reglerna här har varit katastrof för oss.

Om rapporten

Sociala Missionen är en allmännyttig ideell förening som sedan starten 1917 har arbetat med att bekämpa orättvisor, ge råd och stöd och driva opinionsarbete på det sociala och diakonala området. I vår socialrättsliga rådgivningsverksamhet arbetar vi med att kostnadsfritt ge information om regler, process och praxis, vara ett stöd vid myndighetskontakter och, vid behov, representera enskilda gentemot socialtjänst och andra myndigheter. Sociala Missionens medlemmar är ett fyrtiotal församlingar inom Equmeniakyrkan i region Stockholm.

Den här rapporten bygger på intervjuer som har transkriberats och omarbetats. Vid behov har tolk använts. Namn, platser och detaljer som kan identifiera någon av de medverkande har fingerats för att personerna som delat sina berättelser ska få vara anonyma. Berättelserna är deras personliga upplevelser, några röster av många som har erfarenhet av aktiv medverkan till bosättning i annan kommun.

Sociala Missionen vill rikta ett varmt tack till de familjer som har delat med sig av sina berättelser. De har berättat om sina omständigheter och delat med sig av tankar och känslor i en svår situation. Sociala Missionen vill även tacka Maya Olivares Lind som skapat illustrationer till rapporten och Tina Nowrozy för hjälp med tolkning i två intervjuer.

sociala missionen

Titel: Dumpad! - Berättelser om aktiv medverkan till bosättning i annan kommun

Författare: Erika Ershammar

Grafisk form: Saga Markkula Björkman

Illustrationer: Maya Olivares Lind

Publicering: Juli 2022